

76. V. A. Jukovskiy'nin "Lyudmila" isimli baladının kader olgusu yönünden incelenmesi¹

Bahar GÜNEŞ²

Mustafa ÜNSAL³

APA: Güneş, B. & Ünsal, M. (2023). V. A. Jukovskiy'nin "Lyudmila" isimli baladının kader olgusu yönünden incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 1283-1295. DOI: 10.29000/rumelide.1316399.

Öz

İnsan, var olduğundan beri varlığın ve varoluşun mana derinliğini anlama gayreti içerisine girmiştir. Kişi, bu gayretini felsefeden mitolojiye, anatomiden psikolojiye kadar muhtelif disiplinler dâhilinde, özgün bakış açısıyla anlamlandırmaya çabılır. Edebiyat ise insanın, varoluşunu anlama gayretinin disipline edilmiş en açık şekli olarak kabul görür. Yaşama asıl anlamını kazandıran ölüm algısı, din dışı ya da din merkezli birey ve Tanrı ilişkisi, teolojik ve sosyolojik temelde şekillenen günah-sevap, suç-ceza gibi kavramlar, insan hayatında boyun eğme ya da başkaldırı şeklinde bir tepki ile karşılık bulur. İnsanların hayatlarının nasıl şekillendiğine dair olan anlayışı açıklama biçimi olan kader idraki farklı toplumların yazın dünyasında çeşitli değerlendirmelerde temel unsur olarak ele alınmaktadır. Farklı bilim alanlarında inceleme konusu olan kader olgusu bilhassa edebiyatta, romantizm akımının getirdiği farklı bakış açıları neticesinde ve balat türünün Rus edebiyatına girmesi ile bu türde ölüm ve kadere başkaldırı temalarının işlendiği birçok örnekler verilmeye başlanır. Bahsi geçen izleklerin yer aldığı ilk Rus milli balat örneklerinden birisi, Vasiliy Andreyeviç Jukovskiy'nin "*Lyudmila*" (*Людмила*) adlı eseridir. Başkahramanın kaderine boyun eğmediği ve Tanrı'ya lanet ettiği için cezalandırıldığı ilk balat türü olan bu eserin yayımlanmasının ardından, Rus edebiyatında çok sayıda benzer çalışmalar ortaya konulmaya başlanır. Alman edebiyatında romantizmin önde gelen şairlerinden biri olan Gottfried August Bürger'in "*Lenora*" isimli baladından esinlenerek Rusça'ya çevrilen "*Lyudmila*" adlı eserde, genç bir kızın uzak bir ülkede savaşa gidip uzun süre dönmeyen sevgilisini beklemesi ve sevgilisinin dönmemesi üzerine Tanrı'ya ve kadere başkaldırı ve sonunda cezalandırılma hikayesi anlatılır. Bu çalışmada, Lyudmila'nın aşkı için Tanrı'ya olan inancının azalması ve cezalandırılması, kader olgusunun ele alınış biçimi ve şairin bu konulara bakış açısı anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rus edebiyatı, V.A. Jukovskiy, balat, "Lyudmila", folklor, edebiyat.

¹ Bu makale Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Prof. Dr. Bahar GÜNEŞ danışmanlığında, "V. A. Jukovskiy'nin Sanatı ve Eserlerinde Folklorik Unsurlar" isimli doktora tezinden üretilmiştir.
² Prof. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yabancı Diller Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Rusça Mütercim ve Tercümanlık ABD (Ankara, Türkiye), bahar.demir@asbu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0975-1172 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 16.09.2022-kabul tarihi: 20.06.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1316399]
³ Öğr. Gör., Ardahan Üniversitesi, Dış İlişkiler Koordinatörlüğü (Ardahan, Türkiye), mustafaunsal@ardahan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5483-0427

The analysis ballad named “Lyudmila” of V.A. Zhukovsky in terms of the phenomenon of fate

Abstract

Since the moment humanity initiated the process of existence, it strove to understand the meaning depth of entity and existence. The individual attempts to explain this effort with a unique point of view, within various disciplines, from philosophy to mythology, from anatomy to psychology. Literature is being accepted as the most obvious discipline of human effort to understand his existence. The perception of death that gives meaning to life, the non-religious or centered relationship between the individual and God, concepts such as sin-reward, crime-punishment shaped on theological and sociological basis, the perception of destiny, which responds with a reaction in the form of submission or rebellion, have been used in various evaluations in the literary world of different societies. used as the main element. Especially as a result of the different perspectives brought by the romanticism movement in literature and with the introduction of the ballad genre into Russian literature, many examples have begun to be given in this genre in which the themes of death and rebellion against destiny are handled. One of the first examples of Russian national ballads with the afore mentioned themes is Vasily Andreyevich Zhukovsky's “Lyudmila” (Людмила). After the publication of this work, which is the first ballad genre in which the protagonist did not submit to his fate and was punished for cursing God, many similar studies began to be produced in Russian literature. In the work named Lyudmila translated into Russian, inspired by the ballad “Lenora” by the German poet G. A. Berger; When a young girl goes to war in a far country and waits for her lover, who did not return for a long time, and her lover does not return, the story of her rebellion against God and fate and finally being punished is told. In this study, the decrease in belief in God and punishment for Lyudmila's love, the way fate is handled and the poet's point of view on these issues will be tried to be explained.

Keywords: Russian literature, V.A. Zhukovsky, ballad, “Lyudmila”, folklore, literature

Giriş

19.yüzyıl Rus edebiyatında şair, çevirmen ve eleştirmen kimliğiyle ön plana çıkan Vasiliy Andreyeviç Jukovskiy, kendine özgü edebi diliyle çağdaşlarını ve daha sonraki kuşakları etkilemiş, modern Rus edebiyatının ilk önemli yazarları arasında yer almıştır. Firdevsi, Homeros gibi antik isimlerin yanı sıra çağdaşları Goethe, Schiller, Byron gibi yazarların eserlerinden yaptığı çeviriler yazarın yaratıcı kimliğinin oluşmasındaki en büyük etken olarak karşımıza çıkar. Bu etki altında oluşturduğu eserlerin çoğu Rus edebiyatının klasikleri haline gelmiş, hatta Rusçada orijinal dillerinden daha iyi yazılmışlardır. Birden fazla şiirsel türde eser veren yazarın yaratıcılığı balat⁴ türünde zirveye ulaşır.

Eskimeyen Bir Tür: Balat

“Balat” sözcüğü, 13. yüzyılda güney Fransa’da Provence bölgesinde konuşulan ve eski bir dil olan “provençal” kökenli bir sözcüktür. “Dans” ve “danslı şarkı” olarak kabul edilen balat, olayların kısa

⁴ Rusça ballada «баллада» şeklinde ifade edilen türün Türkçe yazılan bazı kaynaklarda “balad” olarak yer aldığı gözlemlense de sözlüklerde “balat” olarak bir tanım verildiği görülmektedir. TDK Türkçe sözlük 11. Baskı s. 242’ye bakılabilir. Bkz. <http://sozluk.gov.tr/>. (Erişim Tarihi:15.04.2022). *Edebiyat Orta Çağ’da, üç bentten oluşan bir Batı şiiri türü ve belirli danslara eşlik eden bir türkü türü. Serbest biçimli, romantik, müzik araçlarıyla çalınan veya şarkı olarak okunan eser: Schubert’in balatları.* Sözcük, TDK güncel sözlüğünde ve yazım kuralında “balat” şeklinde yer aldığı için mevcut çalışmada “balat” ifadesinin kullanımı tercih edilmiştir.

anlatımı ve dramatik bir sonun varlığı ile dikkat çeken bir tür olarak özetlenebilir. Zamanla Fransız literatüründe *Ballade* olarak şiir / nazım formunda işlenir, nakaratlarda kullanılır ve müzikal parça olduğu kadar şiirsel söz de içermeye başlar. Uca ve Soysal'ın aktarımına göre (2020: 789) 18. yüzyılda İngiliz literatürüne *Ballad* ifadesiyle halka dair ve epik şarkılar biçimde alınarak devşirilir, oradan ise Alman literatürüne geçer; Alman literatüründe halk balatları olarak nazımlar oluşturulur, sonrasında 1777 yılından itibaren edebi balatlar yazılmaya başlanır ve bu türü Bürger, Schiller, Goethe, Uhland, Meyer gibi ünlü Alman şairler ortaya koydukları eserler ile üne kavuşturur.

Halk öykülerinden türeyen şarkılar biçiminde ortaya çıkan baladın Batı edebiyatındaki konumu bu şekilde tasvir edilmektedir. İçerdiği temalar, kahramanlıktan kır yaşamına kadar her şeyle ilgili olabilir. Balatların bir diğer özelliği ise lirik şiirler olmalarıdır. Balatta ölçüyü çoğu kez bir nakarat izler ya da son kafiye tekrarlanır. Bir balattaki lirizm, öznelliğe yaslanmış bir lirizm değildir. Romantik ve dramatik nitelikli bir şiir atmosferi egemen olabilir. Karataş'a göre (2018: 54) balatlar, üç uzun bir kısa bentten oluşan nazım biçimleridir ve değişmez özellikleri, ilk dizesi kaç heceden oluşmuşsa bentlerinin mısra sayısı da ona eşit olur, son beyitin mısra sayısı ise bunun yarısı kadardır. Bazı değerlendirmelere göre ise balatların belirlenmiş bir yapısı bulunmamakta, dize ve dördlük sayıları ise değişkenlik göstermektedir. Buna göre birçok balat ABCB veya ABAB kafiye şemalarına sahip dördlük biçiminde yazılmıştır ve genellikle bir dördlüğün sadece ikinci ve dördüncü mısraları kafiyelidir (Head ve Ousby, 2006: 65-66). Kuzey ve Batı Avrupa modeline göre yazılan balatların çoğu, birbirini izleyen *iambik* tarzda (vurgusuz ve ardından vurgulu hecenin geldiği), sekiz heceden oluşan *tetrametre*, altı heceden oluşan *iambik trimeter* şiir ölçülerine göre dördlüklerden oluşmaktadırlar. Bu şema ve biçimlere göre yazılan balatların yedi, sekiz, on, nadiren de olsa on üç uzun bentten, kısa bentleri ise dört, beş dizeden oluşmakta, uzunluk, dize sayısı ve kafiye düzeni dahil olmak üzere hemen hemen her açıdan önemli farklılıklar göstermekte ve bu da bir baladın kesin tanımını son derece zorlaştırmaktadır (Head ve Ousby, 2006: 65-66). Balat türünde zaman zaman öyküleme söz konusudur ve konuya bağlı olarak, ülke sevgisi ve özlemi, memleket acıları dile getirilir. Bu bağlamda, destan, ağıt ve trajedi türüyle ortak birçok noktası olduğu söylenebilir. Bir balatta dizelerin ve dördlüklerin yapısı genelde belli bir forma dayandığı için balat yazma yönteminde şiirsel ve müzikal olarak birleştirici yapısal öğelerin bir arada bulunması önemlidir. Balatlar genellikle ortaya çıktıkları bölgelerden büyük ölçüde etkilenmiş ve halkın ortak lehçesini kullanılmıştır. Tüm geleneklerde balatların çoğu, doğası gereği anlatı niteliğindedir, kendi kendine yeten bir hikayesi vardır.

Batı edebiyatında oldukça rağbet gören balat türü, Türk edebiyatında yaygın olarak kullanılmamıştır. Türk edebiyatında geçen balat örneklerine yine Batı edebiyatından Türkçeye çevrilen eserlerde rastlanmaktadır. Bu bağlamda Türk edebiyatında ele alınan balat örneklerinden biri olarak şair İlhan Berk'in "*Galile Denizi*" isimli eseri gösterilebilir. Garip ve toplumcu-gerçekçi şiir anlayışına tepki olarak yazıldığı ifade edilen eser için düzyazıda kolayca anlatılamayan anlatan, kendisini tekrarlamayan olarak bahsedilmektedir (Çobanoğlu, 2017: 106). Türk edebiyatına giren balat örneklerinin Batı edebiyatı, özellikle de Alman ve Fransız şairlerin gölgesi altında yazıldığını söylemek mümkündür.

Rus balat tarihi ise, Rus halkının oluşum ve gelişimi, aynı zamanda da folkloru ile sıkı sıkıya ilişkilidir. Rus folklorunun temelini ise Doğu Slav halk edebiyatı oluşturur. *Masal*, *destan*, *ağıt* gibi Doğu Slavların folklor türleri feodal parçalanmanın bir sonucu olarak gelişir ve zamanla değişikliğe uğrar. Bunların dışında, Rusların Hristiyanlığı kabul etmeleri de halk edebiyatını etkileyen faktörlerden biridir. Bu süreç, "dini şiir" ve "Hristiyan efsanesi" gibi yeni folklor türlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlar; bılına, destan, ağıt ve masal gibi önceden var olan türlerin gelişimine katkıda bulunur. 15. ve 17. yüzyıllar

arasında tarihi-lirik türkü ve balat türleri ile Rus folklorunun tür bakımından oluşum süreci böylece sona erer (Matlin ve Çerednikova, 2004: 699).

V. A. Jukovskiy'nin Balat Sanatının Özellikleri

19. yüzyılın başlarında Rus edebiyatında romantizm akımı etkili olmuştur. Bunun doğal bir sonucu olarak *balat* ve *poema* gibi türlere yönelim yaşandığı için nazım, nesre oranla daha fazla öne çıkar. Rusya'da ise romantizm denilince akla gelen ilk isim olan Jukovskiy, Rus şiirinde kendinden önce oluşan balat türüne sağlam bir zemin hazırlar, şairin ismi Rus şiir tarihine bir balatçı olarak altın harflerle kazınır. Balat türü Rus edebiyatında Jukovskiy'den çok daha önce ortaya çıksa da bu türe şiirsel bir çekicilik kazandırarak onu popüler hale getiren yazarın kendisi olmuştur. 1808'den 1833'e kadar yazdığı otuz dokuz balatla şair, Rus edebiyatında bu türün en önemli ismi haline gelmiştir. Jukovskiy'nin balatlarının temel özelliği, eserlerine estetik bir hava katan korku romantizmidir. Onun balatlarında şiirin melankolik çekiciliğinin yanı sıra fantastik, trajik ve tuhaf olaylar dikkat çeker. Şairin balat türünde verdiği eserlerinde, “olağanüstülük” kavramı da önemli bir yer tutar. Bu “olağanüstülük” tüm efsanevi eserlerin içinde var olana yakın bir görüntü çizer. Jukovskiy'nin sanatsal kişiliği incelendiğinde dikkat çeken bir diğer unsurun, eserlerinde okuyucuya kendi sesini aktarabilme yeteneği olduğu söylenebilir. Bu ses, adeta eserde anlatılan tema üzerine aynı duyguları paylaşan kişilerin sesi gibidir. Şair bu sesi çeşitli şekillerde atmosferi bozmadan esere muhteşem bir şekilde yerleştirmeyi başarır. Jukovskiy'nin eserlerinde müzikallik ya da bir başka deyişle seslerin kusursuz uyumu dikkat çeken bir diğer unsurdur. Bu unsur, kahramanların duygularına adeta bir fon müziği oluşturur. Müzik Jukovskiy için, anıları uyandıran, “*bilinmeyen dünyayı*” ortaya çıkaran “*ilahi*” bir şeydi (Levit, 2018: 143). Söz konusu bu özellik, kahramanların duygularını açığa vurmada, ruh hallerinin ifadesinde önemli bir rol oynar. Aynı zamanda şairin mısralarının melodik tarzı, onu 18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başlarındaki diğer Rus şairlerinden ayıran en önemli özelliği olmuştur. Jukovskiy, Rus şairlerinin daha sonra kullanacakları melodik tekniklerin gelişmesinde önemli katkıları bulunmaktadır.

Jukovskiy'nin balatlarının ana teması suç ve cezadır. Balatlarının değişmez kahramanı, tamamen bir hedefe bencilce ulaşmayı amaçlayan, ahlaki kısıtlamaları yok sayan güçlü bir kişiliktir. Bu türün en seçkin örnekleri arasında Avrupa edebiyatından, özellikle Alman balatlarından yaptığı çeviriler yer alır: “*Lyudmila (Людмила)*”, “*Harald (Гаральд)*”, “*İntikam (Мщение)*”, “*Togenburg Şövalyeleri (Рыцарь Тогенбург)*”, “*İvikov Turnaları (Ивиковы журавли)*”, “*Orman Çarı (Лесной царь)*”, “*Kassandra (Кассандра)*”, “*Üç Şarkı (Три песни)*”, “*Habsburg Kontu (Граф Габсбургский)*”, “*Kazananların Zaferi (Торжество победителей)*”, “*Alonzo (Алонзо)*”, “*Polikrat'ın Yüzüğü (Поликратов перстень)*”, “*Ceres'in Şikayetleri (Жалобы Цереры)*”, “*Kupa (Кубок)*”, “*Eldiven (Перчатка)*”. Bu eserlerin yanı sıra Jukovskiy, Goethe, Uhland ve Schiller'in başka oyunlarını da tercüme etmiştir (Poplavskaya, 2009: 2-3).

Rus edebiyatına yeni giren bu tür, Jukovskiy'i oldukça etkiler. Bu etki altında Klopstock'un Tanrı'ya isyan edip sonrasında tövbe eden bir meleğin hikâyesini konu edinen “*Abbadon (Аббадона)*” isimli oyununu, Goebel'in “*Kırmızı Karbonkül (Красный карбункул)*”, “*Sabah Yıldızı (Утренняя звезда)*”, “*Beklenmeyen Buluşta (Неожиданное свидание)*”, “*Yaz akşamı (Летний вечер)*” eserlerini çevirerek Rus edebiyatına kazandırır. Şairin liberal-hümanist eğilimleri bu çevirilere de yansımıştır. Şair, adalet, asalet, nezaket, sadakat gibi kişinin ahlaki güzelliğinin yansımalarını eserlerinde karakterlerine yükleyerek bu değerleri onlarda yüceltir. Aynı zamanda, “*Lyudmila*” ve “*Svetlana*” adlı balatları, bu türün Rus ulusal biçimi sayılmaktadır. İngiliz edebiyatının Avrupa üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu dönemler Jukovskiy, düşüncelerinin hükümdarı Byron'ın İsviçre'nin Chillon Kalesi'nde

tutuklu kalan bir adamın hikâyesini anlatan eseri "*Chillon Mahpusu (Шильонский узник)*" çevirir. Şiir insan özgürlüğü ve kaderi üzerine felsefi düşüncelere sahip romantik özelliklere sahiptir. Şair, Robert Southey'in "*Adelstan (Адельстан)*" ve "*Kraliçe Orraca ve Beş Kurban (Королева Урака и пять мучеников)*"; Walter Scott'ın "*Gölün Bakiresi (Дева озера)*" ve "*Günah Çıkarma (Покаяние)*"; Thomas Moore'un "*Peri ve Melek (Пери и ангел)*" adlı eserlerini tercüme etmiştir. Jukovskiy'nin en önemli çeviri eserlerinden biri de kuşkusuz, mutsuz aşk ve yeryüzünün cennet için reddedilmesi fikrini içeren bir oyun olan Schiller'in "*Orleans Bakiresi (Орлеанская дева)*" adlı eseridir. Bu eserlerde şair bize "*Fırtına ve Coşku (Sturm und Drang)*"⁵ döneminin fikirlerini asi bir tarzda değil, soyut bir hümanist, Tanrı'ya itaat eden, dini duygularla dolu, hüüzün ve melankoli içinde sunmaktadır (Lebedeva, 1988: 72).

Jukovskiy'nin balatlarında genellikle iyi ve kötü arasında gerçekleşen bir düello vardır. Nihayetinde iyi olan kazanır. Balatlardaki ana fikir, suçlu olanı affetmek değil, sadece ondan intikam almaktır. Şair, kötü bir eylemin mutlaka cezalandırılacağına inanır. Şaire göre tüm varoluşun tabi olduğu dünya düzeninin yasası budur. Şairin, İngiliz şair Southey'den bir çevirisi olan "*Tanrı'nın Piskopos Üzerindeki Yargısı (Суд Божий над епископом)*" adlı eserinde, aç olan, kendisinden bir lokma ekmek isteyen insanlara ziyafet vereceğini söyleyerek onları ahıra dolduran, yanmalarını keyifle izleyen ve onlardan kurtulduğu için memnuniyet duyan Piskopos Gatton karakterinin cezasını, yargı görevini üstlenen doğa keser; fareler Piskopos Gatton'a karşı başlattıkları savaşı kazanıp onu yiyerek öldürürler (Jukovskiy, 1959: 177-178). Şairin, hırsları yüzünden tahtın yasal varisi olan yeğenini öldürerek onun yerine geçen bir adamın hikâyesinin anlatıldığı "*Varvik (варвик)*" adlı eserinde de benzer bir durum hâkimdir. Varvik küçük bir sandalın battığı Avon Nehri kıyılarında, şiddetli dalgalar arasında boğulur. Doğa işlenen suçun intikamını kendisi alır.

Jukovskiy'nin balatlarında geçen diğer bir unsur da kişinin kaderinde gerçekleşen korkunç olaylardır. Bu olaylar tuhaf karakterler etrafında şekillenir: Tabutlar, canlanan ölümler, sevdiği kadına kavuşmak için gelen ölü damatlar, bir günahkârın ruhunun arkasında görünen şeytan, bir çocuğun ruhunu şeytana satan kötü adamlar, vb. olay örgüsü ise yarı fantastik bir ortamda gerçekleşir: mezarlık, ötüşen kargalar, dans eden ruhlar, kırmızı bir ay, orman, yanan ağaçlar, vb. Fantastik ve korku teması iç içe geçmiş bir şekilde karşımıza çıkar. Gizem, adalet, intikam, fedakârlık, göreve bağlılık, sevgi ve özveri gibi ahlaki değerler Rus okuyucusu için yeni bir sanat anlayışının özelliklerini oluşturur. Balatlarında aynı zamanda, kadere karşı koyuş, bu kaderin sahip olduğu gücün varlığı, karakterin içinde bulunduğu koşullar ile mücadelesi, trajik son gibi özellikler dikkat çeker.

V. A. Jukovskiy'nin "Lyudmila" İsimli Baladında "Kader" Olgusu

Çalışmamızın asıl konusu olan Jukovskiy'nin "Lyudmila" isimli baladını detaylı olarak ele alacak olursak, şairin "Lenora" yı çevirmeye başladığında amacının sadece Rus halkını Avrupa'da popüler olan bir türle tanıştırmak değil, aynı zamanda Batı Avrupa modeline dayanarak iyi bir yerli balat örneği oluşturarak bu türü Rus edebiyatına kazandırmak olduğundan başlayabiliriz. Jukovskiy'nin bu arzusu, çağdaşları tarafından çok takdir edilmiştir. "Lyudmila", Burger'in "Lenora" sından sadece fikir olarak yararlanılan, büyüleyici özellikte orijinal bir Rus baladıdır. Şair, bir Alman halk türküsü olan Lenora'yı sadece taklit ederek karakter ve şehirlere ait Almanca isimler yerine Rusça isimler vererek okuyucusunu memnun edebileceken bunu yapmaz. Şiirin havası, karakterleri ortaya çıkaran ifade ve duyguların

⁵ Sturm und Drang, Deha Çağı veya Deha Dönemi olarak da bilinen Fırtına ve Coşku, yaklaşık 1767 yılından 1785'e kadar, genç yazarlardan oluşan bir edebiyat akımıdır. Adını, Alman şair Friedrich Maximilian Klingler'in "Fırtına ve Coşku (Sturm und Drang)" isimli dramasından almıştır.

tonu, Rus halk dilini yansıtan özellikler çerçevesinde Lenora'yı Lyudmila'ya dönüştürür (Gnediç, 1816: 7-8).

Balat, Lyudmila isimli genç bir kızın uzak bir ülkeye savaşa giden ve uzun süre dönmeyen sevgilisini beklemesiyle başlar. Günlerce beklediği yerde aklından sürekli kötü düşünceler geçer; sevgilisinin onu unutmış ve aldatmış olabileceğini düşünür, onun ölmüş olabileceğini bile aklından geçirir. Bir gün zaferle yurtlarına dönen bir grup asker görür, ancak sevgilisini askerler arasında göremez. Kaderine söylenmeye başlar, keder ve üzüntü içinde evine gider. Annesi, üzgün görünen genç kıza ne olduğunu sorar. Lyudmila, Tanrı'nın onu unuttuğunu, onun mutluluğunu istemediğini, kendisine karşı merhametli olmadığını söyler:

"Sevgili arkadaşım, her şey buraya kadarmış; (Милый друг, всему конец;)"

Geçip gidenler geri döndürülemez; (Что прошло — невозвратимо;)"

Gök bize karşı acımasız; (Небо к нам немолимо;)"

Göğün kralı unutmış bizi. (Царь небесный нас забыл.)"

Bana mutluluğu çok mu görmüş? (Мне ль он счастья не сулил?)"

Hani edilen yeminler yerine getiriliyordu? (Где ж обетов исполнение?)"

Nerede ya ilahi takdir? (Где святое провиденье?)"

Hayır, yaratıcı merhametli değilmiş; (Нет, немилостив творец;)"

Affet, buraya kadarmış. (Все прости; всему конец.)" (Jukovskiy, 1936: 4-5).

Lyudmila, Tanrı'ya olan inancını kaybederek onun yargısına sitem eder. Eserde geçen diğer bir kahraman olan genç kızın annesi Yaradan'a itaat hakkında kızına ölüm saatini hatırlaması gerektiğini, Yüce Tanrı'nın her yaptığından haberdar olduğunu ve onun gönderdiği her acının bir sebebi olduğunu söyler:

Ah Lyudmila, söylenmek günahtır; (О Людмила, грех роптанье;)"

Keder, yaratıcının bir mesajıdır; (Скорбь — создателя посланье;)"

Tanrı kötülüğü yaratmaz; (Зла создатель не творит;)"

Feryat ölüleri diriltmez. (Мертвых стон не воскресит.) (Jukovskiy, 1936: 4-5).

Ancak kız, ettiği duaların hiçbir etkisinin olmadığını düşünür, hayatta daha fazla mutlu olamayacağından emindir. Annesi ile aynı fikirde olmayan genç kız Tanrı'ya lanet etmeye devam eder:

Ah! Sanım, artık bitti! (Ах! родная, миновалось!)"

Kalbim inanmaktan vazgeçti! (Сердце верить отказалось!)"

Ben değil miydim umutla ve duaıyla (Я ль, с надеждой и мольбой,)

Kutsal ikonun huzurunda (Пред иконою святой)

Gözyaşlarımı sel eden? (Не точила слез ручьями?)

Hayır, faydasız artık yakarışlar, (Нет, бесплодными мольбами)

Yitip giden günler geri gelmez; (Не призвать минувших дней;)

Ruhum artık filizlenmez. (Не цвести душе моей.)

Hayatı erken yaşadım, (Рано жизнью насладилась,)

Erkenden de karardı yaşantım, (Рано жизнь моя затмилась,)

Erken yitti güzelliği geçmiş yıllarımdın (Рано прежних лет краса.)

Ne diye gözlerimi göğe kaldıraıym? (Что взирать на небеса?)

Acımasız olana ne diye yalvarayımdın? (Что молить немолимых?) (Jukovskiy, 1936: 5).

Eserde Lyudmila ile annesinin arasında geçen diyaloglar, genç kızın Tanrıya olan yakarışları ve lanetleri şeklinde devam eder. Kızının Tanrıya olan lanetlerini telkin etmek için yaşlı kadın, acı çekmenin sonsuz olmadığını ve bunlardan kurtulmanın doğrudan cennete giden bir yol olduğunu, kadere uymayanları ise cehennem beklediğini söyler:

Kızım, ölüm saatini hatırla; (Дочь, вспомни смертный час;)

Bu ıstırap hayatı geçicidir; (Кратко жизни сей страданье;)

Cennet alçakgönüllüler için bir mükafat; (Рай — смиренным воздаянье,)

Cehennem ise, isyankâr kalpler içindir; (Ад — бунтующим сердцам;)

Ebedi hayata isyan etmeyesin. (Будь послушна небесам.) (Jukovskiy, 1936: 5).

Eserde geçen tüm bu sözler aslında baladın ana temasını oluşturur. Lyudmila, inancından vazgeçtiği için cezalandırılır. Sonsuz mutluluk yerine, cehennem onun kaderi olur.

Jukovskiy'nin diğer eserlerinde de olduğu gibi "Lyudmila" baladında, karakterlerinin psikolojik tasvirlerindeki zıt özellikler dikkat çeker. Umut-umutsuzluk, üzüntü-sevinç, sakinlik-şaşkınlık gibi zıt duyguların bir arada verildiği görülür. Eserde bazı kelimelerin farklı biçimlerdeki tekrarı dikkat çeken bir başka unsurdur. Eserde birden fazla kez yer verilen "милый" kelimesi bu tekrara örnek olarak gösterilebilir: "Neredesin sen, sevgili? (где ты, милый?)"; "sevgili arkadaşım (милый друг)"; "sevgili ile birlikte (с милым вместе)"; "sevgiliden ayrı (с милым розно)"; "sevgili dedi ki (милый говорил)"; "yakın mı, sevgilim? (близко ль, милый)"; "sevgilin nerede? (где твой милый?)".

Baladın duygusal gerginliğini ve müzikalitesini arttırmak için şair bolca soru, ünlem ve tonlama kullanır, duraksamalardan yararlanır: "Yakın mı canım?" - "İşte koştu", "Ve Lyudmila?", "Gidiyoruz, gidiyoruz, artık saati geldi", "Gidiyoruz, gidiyoruz, yol uzak". Eserdeki duraksamalar ve söz dizimsel uyum, romantizmin doğasında bulunan dilin psikolojik tasvirinin sonucudur. Bir önceki dönemin sanatsal başarılarını kendi tarzıyla geliştiren Jukovskiy, baladının müzikalitesine katkıda bulunan intak sanatına sıkça başvurur: atların ayaklarının yere basması, kişnemeleri ve askerlerin ayak sesi vb.

Balat türüne merak uyandıran ve konusuyla bu türü daha ilgi çekici hale getiren "Lyudmila" eseri, ulusal özellikler taşımaktadır. Eserde Lyudmila karakteri mutlu olma arzusu, sevgiliye olan hasreti, ve onu kaybetme korkusuyla ahlaki olgu ve görevlerinden uzaklaşır, bu sebeple de şiddetle kınanır. Lyudmila Tanrının iradesine karşı çıkarak kaderine boyun eğmek istemez, mutluluğa ulaşmanın imkânsız olduğunu görünce bu isteği yerini ölüm arzusuna bırakır:

Açıl, mezarım; (Расступись, моя могила;)

Açıl, tabut; yeter yaşadığım, (Гроб, откройся; полно жить;)

Bir kalp iki kez sevemez. (Дважды сердцу не любить) (Jukovskiy, 1936: 4).

Lyudmila'nın haykırışları arasında tabut açılır ve ölü adam genç kızı kollarına alır. Burada kahramanın yaşadıkları korkunç bir hal alır:

Peki ya Lyudmila? ... Taş kesilir, (Что ж Людмила?.. Каменеет,)

Solar gözleri, kanı soğur, (Меркнут очи, кровь холодеет,)

Düşer üstüne ceset olur. (Пала мертвая на прах.)

Bulutlar arasında feryat ve iniltiler, (Стон и вопли в облаках,)

Yerin altında çılglık ve gıcırtilar; (Визг и скрежет под землю;)

Birdenbire ölü bir kalabalık (Вдруг уснули толпою)

Mezarlardan çikiverir; (Потянулись из могил;)

Sessiz, korkunç bir koro ulumaya başlar; (Тихий, страшный хор завыл;)

Pervasızdır mırıltısı ölülerin; (Сертных ропот безрассуден;) (Jukovskiy, 1936: 12).

Jukovskiy'nin kahramanları içinde yaşadıkları farklı duygular doğrultusunda kaderleri ile hep karşı karşıya gelirler. Bu nedenle kader motifi onun eserlerinin başlıca unsurlarından biri olarak karşımıza çıkar. Jukovskiy'nin bu tarz eserlerinde kahramanın fırtınalı bir ruh hali içinde olduğu gözlemlense de kaderi kabulleniş söz konusudur. Ölüm ise gerçeklikten doğal bir uzaklaşma biçimidir.

"Lyudmila" baladının ulusal bir kimliğe kavuşmasının en önemli nedenlerinden biri, şairin anlatıyı Rus mantalitesine göre şekillendirmesi olmuştur. Jukovskiy'nin lirik doğa çizimleri kahramanın ruh halleri ile örtüşür. Gerçekçi tasvirler dikkat çekse de olayların nerede geçtiği ve bulunulan ortam net bir şekilde belli değildir:

Toz mesafeyi sisle kaplar; (Пыль туманит отдаленье;)

Askeri milisler ışık saçar; (Светит ратных ополченье;)

Ayak sesleri, atların kişnemeleri; (Топот, ржание коней;)

Boru gürültüsü ve kılıçların sesi; (Трубный треск и стук мечей;) (Jukovskiy, 1936: 3-4).

Jukovskiy, folklorik motifleri ve konuşma diline özgü ifadeleri balata kusursuz bir biçimde yerleştirir. "Lyudmila" da daha önce okuyucunun bilmediği romantik bir dünya romantik tasvirlerle ortaya çıkar:

İşte o görkemli ay (Вот и месяц величавый)

Sessiz meşe ormanının üstünde yükseldi: (Встал над тихою дубравой)

Bazen bulutların arasından parıldıyor, (То из облака блеснет,)

Bazen de onların arkasına gizleniyor; (То за облако зайдет;)

Dağlardan uzun gölgeler uzanıyor; (С гор простерты длинны тени;)

İşte gür ormanların gölgelikleri, (И лесов дремучих сени,)

İşte aynası dalgalanan suların, (И зеркало зыбких вод,) (Jukovskiy, 1936: 6).

Balatta ortaya çıkan melodi, söz tekrarları ve söz dizimsel uyum sayesinde elde edilir:

Dere kasvetli, orman da öyle, (Мрачен дол, и мрачен лес,)

Uzaktaki tepeler uykuda, (Снят пригорки отдаленны,)

İğne yapraklı orman da daldı uykuya, vadi de uyumakta; (Бор заснул, долина спит;) (Jukovskiy, 1936: 6).

"Lyudmila"da olaylar içinde bulunulan zamanda gerçekleşiyor gibi okuyucuda merak uyandırır. Karakterin seslenişine olayların rüya ya da gerçek olduğunu anlayamadığımız bir gizem hâkimdir:

Neredesin sen, sevgilim? Sana ne oldu? (Где ты, милый? Что с тобою?)

Güzel bir yabancı ile, (С чужеземною красою,)

Belli ki uzak diyarlarda (Знать, в далекой стороне)

İhanete uğrattın beni; (Изменил, неверный, мне;) (Jukovskiy, 1936: 3).

"Lyudmila"da anlatı, okuyucu sanki doğrudan olayın içindeymiş gibi kurgulanmıştır. Balattaki soruları Lyudmila'ya adeta okuyucu yöneltmiş gibidir. Lyudmila'nın karşılık bulduğu cevaplar ise yaşayacağı trajik sonun habercisi niteliğindedir. Bu trajik son için Tanrı Lyudmila'nın dileğini yerine getirir, onu sevgilisine kavuşturur. Mezar açılır, Lyudmila ölür ve sevdiğine kavuşur. Gerçeklik bir anda ölülerin

yaşadığı bir rüyaya dönüşür. Zorluklarla başa çıkamayan, kaderine ve Tanrı'ya isyan eden kahraman arzularının esiri olur. Sevgiliye kavuşma isteğiyle Tanrı'ya cesurca, melankoli içinde haykıran ve isyan eden Lyudmila için Jukovskiy, ceza niteliğinde bir son yazar. Kahramanın bu duygularla yaratıcıyı yargıya çağırıldığını ifade eden şairin şu sözleri trajik sona doğru giden yolu göstermektedir:

Böyle çağırır yaratıcıyı yargıya... (Так творца на суд звала...)

İşte şimdi güneş dağların ardında; (Вот уж солнце за горами;

Bak işte yıldızları serpiştirdi; (Вот усытала звездами;)

Sakin gece gök kubbeye. (Ночь спокойный свод небес;) (Jukovskiy, 1936: 6).

Jukovskiy için bu bir tür intikamdır. Lyudmila'ya gece yarısı damat kisvesi altında ölü bir adam görünür. Lyudmila sevgilisinin sesini hemen tanır. Onu karşısında görünce, Tanrı'nın kendisine acıdığını düşünür. Asker sevgilisi, birlikte gitmeleri gerektiğini söyler. Atı eyerleyip yola koyulurlar. Lyudmila ölü olan sevgilisinden korkmamaktadır. Sevdiği kişiye yakın olduğu için oldukça mutludur. Bu, kötü güçlerin korkunç bir planı, cezanın ta kendisidir. Bu kötü güç, kaderin Lyudmila ve nişanlısını sonsuza kadar soğuk bir tabutta birleştirdiği mezarlığa götürür:

Lyudmila'nın gözlerindeki de ne? (Что же, что в очах Людмилы?)

Ah, gelin, sevgilin nerede? (Ах, невеста, где твой милый?)

Nerede senin düğün tacın? (Где венчальный твой венец?)

Tabuttandır evin; ölüdür nişanlın. (Дом твой — гроб; жених — мертвец.) (Jukovskiy, 1936: 11).

İki sevgili varmak istedikleri yere ulaştıklarında şafak vakti gelmiştir. Lyudmila, geldikleri yerin ortasında bir kilise, tabutları ve haçları olan bir mezarlık görür. At kızı mezara götürür. Orada tabut açılır ve sevgilisi ölü bir şekilde onu beklemektedir. Lyudmila böyle bir son bekleme de kavuşma arzusuyla sevdiğinin davetine karşılık verir.

Ölümün kendisi şair için ciddi bir derstir. Kahraman arzuladığı mutluluğa, sevgilisine ölü olarak kavuşarak ulaşır. Bu, Tanrı'nın bir cezasıdır, kader ile bir anlaşmadır. Ölüm, hem kahraman için dünyevi ıstıraptan kurtuluş, yeryüzünde kader tarafından ayrılan sevenlerin ruhlarının yeniden birleşmesi için çare olmuştur. Eserde bu trajik sona giden yolda sabit ifadelerle anlatının dramatik gerilimi de vurgulanır:

Sevgili arkadaşım, buraya kadarmış; (Милый друг, всему конец;)

Affet; buraya kadarmış, (Все прости; всему конец)

Geldi zamanın, onun geldi; (Час твой бил, настал конец) (Jukovskiy, 1936: 13).

Genç kızın evi bir mezar ve nişanlısı ise bir ceset olmuştur. Bir zamanlar güzel ve canlı olan bu kızın kendisi de soğuk bir vücuda dönüşür. Sevgilisi ayağa kalkar ve kızı parmağıyla kendine çağırır. Artık evlerinin soğuk ve nemli bir toprak olduğunu söyler. Kız bir taşla tabutun içine düşer. Diğer ölüler mezarlarından kalkar ve Tanrı'nın insanların söylediklerini ve düşündüklerini kesinlikle duyduğunu

söylerler. O, bu genç kıızı isyanı için cezalandırmıştır. Baladın son kıtasına, kahramanın ölümünden sonra, karanlık güçlerin cümbüşü, kötü ruhların sevinç ve öfkeleri hâkimdir. Bu cümbüş "ölüler kalabalığı" olarak adlandırılır. Tanrı'nın adaletinin yankılandığı mesaj, bu ölü grup tarafından Lyudmila'ya iletilir. Böylece "Lyudmila" aşğıdaki dizelerle sona erer:

Pervasızdır mırıltısı ölülerin; (Смертных ропот безрассуден;)

Yüce Kral her daim adildir; (Царь всевышний правосуден)

Yaratıcı yakarışlarına kulak verdi ; (Твой услышал стон творец;)

Zamanın geldi, işte sonun geldi. (Час твой бил, настал конец.) (Jukovskiy, 1936: 13).

Lyudmila, annesine inanmadığı ve kaderi lanetlemeye devam ettiği için yaratıcı onun korkunç isteğini yerine getirir. Lyudmila'nın ölümü korkunç ve trajiktir. Eserin sonunda yazar alternatiflere yer bırakmaz. Bitiş net bir şekilde verilmiştir. Genç kıızı, isyanından dolayı bedel ödemiştir. Lyudmila'nın imajı, kadere itaatsizliğin bir tür sembolü olmuştur. Baladın başında Lyudmila'nın güçlü bir karaktere sahip olduğunu düşünülse de onun sevgilisini kaybetme fikrini kabul edememesi aslında zayıflığından kaynaklandığını ortaya koymaktadır.

Jukovskiy'nin "Lyudmila" eserinin türü romantizmdir. Bu tarz, insan ve kader teması ile bütünleştirilmiştir. Baladın teması, din ve insan ile Tanrı arasındaki ilişki etrafında döner. Bir kıızı kendi arzularını ilahi iradenin önüne koymuştur. Tanrı'nın tarafında olan ve bu acının yaşanması gereken bir aşama olduğunu söyleyen annesine karşı çıkmıştır. Baladın bir başka kahramanı Lyudmila'nın sevgilisidir. Yabancı ülkede ölen bir askerdir. Ancak anne ve kıızıdan farklı olarak, bu karakterin kendine ait bir karakteri yoktur. Yazar, detayların arkasına sakladığı esere bir başka karakteri daha dahil etmiştir. O da Tanrı'dır. Yaşanan olayların yaratıcısı odur. Tanrı, kıızı bencil arzusunu ve kadere itaatsizliğinin bedelini ölümle taçlandırır ve onu sonsuza dek sevgilisiyle kavuşturur.

Genç kıızı bu dramatik sonu kabul edip etmediğini yorumlamak zordur. Ancak şair, Lyudmila'nın ölümünün onun anlamsız arzularından kaynaklandığını açıkça belirtir. Nitekim Lyudmila sevdiğinin olmadığı bir dünyada yaşamak istemez ve toprağın yarılıp bir mezar oluşturmasını ister. "Lyudmila" okuyucuyu sürekli merak içinde tutar. Jukovskiy, eserlerinde bu tür karanlık temaları ve mistik detayları sık sık ele almıştır. Eserde Tanrısal güçlerinin varlığı hissedilir. Ana karakter Tanrı ile sohbet eder, kendi ölümü hakkında konuşur. Bir başka önemli detay da Lyudmila'nın, nihayetinde nişanlıyla buluşmasıdır. Genç kıızı sevgilisinin mezarını görür. Jukovskiy, ölen kişiyi açıkça betimler. Görüntüsü korkunçtur. Genel olarak, hikâye trajik ama aynı zamanda bir dereceye kadar öğreticidir. Balat sürekli bir gerilim içindedir. Yazar bu etkiyi doğanın görüntüleri sayesinde elde eder. Güneşin battığını, vadilerin ve koruların hüznünlendiğini betimler. Ay ya parlar, ışık saçar ya da bulutların arkasına gizlenir. Gölgeler uzun ve korkunçtur. Ormanlar sık, su aynaları trajik biçimde titrek ve soğuktur, gökyüzü hüznünlü boyanmıştır. Esere kederli ve melankolik bir hava hâkimdir. Bir tartışmada, Jukovskiy'e Melankoli nedir? diye sorulduğunda şöyle cevap verir: "Geri dönüşü olmayan bir kayıptan kaynaklanan ya zaten bitmiş ya da beklenen veya kaçınılmaz olan üzücü bir ruh halidir. Melankolinin nedenleri, bizi çevreleyen ve bize dışarıdan etki eden her türlü şeyden kaynaklanan dış etkenlerdir. Diğerleri ise kederdir. Hüznünlü ya da keder, ruhun bir iç hastalığı tarafından eziyet edilen, ruhtan gelen bir haldir ve kederin nedenleri dışsal olsa da ruhu etkiledikten sonra, ruhun kendisine gelmesi kolay olmaz. Keder, hayatın kendisi kadar doğaldır". Jukovskiy'e göre, melankoli "tembel mutluluk", "yavaş

yavaş tüketen ve sonunda ruhu yok eden üzücü bir ihtişamdır". Keder ise, tam aksine, "onu fetheden, ruh için eğitici ve hayat kurtarıcı, ona yenilen ruh için ise yıkıcı ve öldürücü olabilen bir eylemdir" (1902: 152-153). Bogdanova'ya göre (2017: 118) Jukovskiy'nin eserde geçen sözlerini düşünüp kendinizi bu sözlerin etik ve felsefi nüanslarına kaptırırsanız, "Lyudmila ↔ Tanrı" çatışmasının melankolik (dışsal) olduğu, "Lyudmila ↔ anne" çatışmasının ise daha kesin olarak ortaya çıktığını görebilirsiniz. "Lyudmila ↔ Lyudmila" (Lyudmila'nın manevi dünyası, ruhuna işkencesi) kederli bir (iç) çatışmadır. Jukovskiy için, kederin "diyalojik", ikili, yıkıcı veya yapıcı olması, umutsuzluğa yol açması veya güç vermesi esastır. Ona göre keder, insanı ya yaşaması için güçlendirir ya da ölüme götürür (Bogdanova, 2017: 118). Şairin, "Lyudmila" baladına konu olarak benzeyen "Svetlana" isimli baladında ise ana kahraman ilahi takdire itaatkârdır, isyan etmez, nişanlığına canlı olarak kavuşur.

Doğa, Lyudmila sevgiliyle yabancı bir ülkeye seyahat ettiğinde üzgün bir ruh hali içindedir. Balat, okuyucunun satırlarda bile hissettiği mistisizmle kaplıdır. Yaprakların sesi, gölgelerin hareketi, vahşi doğanın görüntüsü bu seyahate eşlik eder. "Lyudmila" baladının kahramanları, diğer balatlarının kahramanları gibi çok sıra dışıdır.

Anlatıcının görüntüsü ile eserde lirik bir hava ortaya çıkar. Jukovskiy'nin balatları, Puşkin, Baratynski, Lermontov'un romantik şiirlerinin habercisi olarak yeni bir şiir türüne doğru bir adım gibidir. Jukovskiy'nin ilham veren yaratıcı çalışmalarının sonuçları olağanüstü olmuş, lirik duyguların hâkim olduğu şiir kabiliyeti çağdaşları ve kendinden sonraki yazarlar tarafından takdir görmüştür.

Sonuç

Sonuç olarak, incelediğimiz Jukovskiy'nin balat türünde verdiği bu eserde, şairin Rus edebiyatında bu türe ne kadar hâkim olduğunu ve ahlaki, dini, felsefi, keder ve melankoli gibi fikirlerini somutlaştırarak, bu türe nasıl bir şiirsel bağımsızlık kattığını görmekteyiz. Balat, şairin fikirlerinin çarpışmasının, kişisel bir etik ve estetik beyanın derinlemesine yansımalarıdır.

Eserin ana fikri doğayla ilişkili dinsel motiflerdir. Lyudmila'nın annesinin şu sözleri durumu özetler: "Cennet alçakgönüllüler için bir ödüldür, cehennem ise asi kalpler içindir." Bu sözler baladın ana fikridir. Lyudmila, inancından vazgeçtiği için cezalandırılır. Cezası ise, sonsuz mutluluk yerine, cehennem onun olur. Genç kız, Tanrı'ya isyan eder ve bu nedenle ölür. Eserin ana teması, kadedir, kaderin kaçınılmazlığıdır. Lyudmila örneğini kullanarak şair, bir kişinin kendisi için hazırlanan kadere karşı herhangi bir direnişinin yararsız ve anlamsız olduğunu göstermiştir.

Şair, kader karşısında insanın acizliğini gösterir. Lyudmila'yı öldüren ölü adam, cennetteki intikamı simgeler. Kız, kaderine razı olmadığı, Tanrı'ya isyan etme cesaretinde bulunduğu için cezalandırılır.

Kaynakça

- Bogdanova, O. V. (2017). Konflikt melanholiçeskiy i skorbnny ballada V. A. Jukovskogo "Lyudmila". *Visnik universitetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya "Filologični nauki"* No:2 (14).
- Gnediç, N. İ. (1816). O volnom perevode Byurgerovoy balladı: Lenora. *Sın oteçestva*, (XXVII), 2.
- Head, D. ve Ousby, I. (2006). *The Cambridge guide to literature in English*. Cambridge University Press.
- Jukovskiy, V. A. (1936). *Balladı*. İzdatelstvo detskoy literaturı. Moskva-Leningrad.
- Jukovskiy, V. A. (1902). "O melankholii v jizni i v poezii/ V.A. Jukovskiy" // *Polnoye Sobranie soçineniy: v 12t. – CPB.: İzd-vo A.F. Marksa. T.7 – S.152-154.*

- Jukovskiy, V.A. (1959). *Sobranie soçineniy: V.A. Jukovskiy*. – M.L. : Goslitizdat – T.2. Balladı. Poemı i Povesti.
- Karataş, T. (2018). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Lebedeva, O. B. (1988). Janrovaya sistema perevodov V.A. Jukovskogo iz Shillera. *In problemı metoda i janra*. (14), 71-82.
- Levit, S. Y. (2018). Poetika Jukovskogo. *Vestnik kulturologii*, (1 (84)), 141-170.
- Matlin, M.G. ve Çerednikova, M.P. (2004). *Folklor. Bolşaya rossiyskaya entsiklopediya. Tom "Rossiya"*. Moskova. 699-703. <https://bigenc.ru/text/5061324> Erişim tarihi: 14.08.2022.
- Poplavskaya, İ. M. (2009). Dialog Poezii i prozi v sbornike V.A. Jukovskogo "Balladı i Povesti" (Statya Pervaya). *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta filologiya*, no2(6).
- Uca, A. ve Soysal F. (2020). Bir Yerleşirme Örneği: Friedrich von Schiller'e Ait "Die Bürgschaft" Adlı Baladın Ali Bey Hüseyinzade (Turan) Tarafından Türkçeye Çevirisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 784-815.